

**UNIwersytet Warszawski
KATEDRA UKRAINISTYKI**

**STUDIA UCRAINICA
VARSOVIENSIA**

1

Warszawa 2013

Світлана СЕМЕНЮК

**Щорічний Інтернет-форум українців у Мюнхені
(Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
Діалог мов – діалог культур. Україна і світ
та збірники наукових праць учасників конференції)**

Подія, що вперше відбулася в жовтні 2010 р. в Німеччині і згодом стала щорічною, є важливою й вартісною як для українців (лінгвістів, літературознавців, етнографів та інших фахівців у цій царині), так і для тих, хто всіляко популяризує українську мову, літературу та культуру в Україні та за кордоном і намагається створити належний її імідж. Ідеться про Міжнародну науково-практичну Інтернет-конференцію *Діалог мов – діалог культур. Україна і світ*, проведення якої започаткував Інститут слов'янської філології Університету Людвіга-Максиміліана в Мюнхені у співпраці з німецько-українською мережею forumNET.Ukraine, зокрема основні ініціатори та організатори проекту – викладач української та російської мов, доктор Олена Новікова та керівник мережі Петер Гількес.

Тему конференції організатори обрали досить вдало, оскільки вона відкривала цікаві перспективи обговорити широке коло теоретичних і практичних питань лінгвістики, літературознавства, культури на матеріалі слов'янських і романо-германських мов, творів української та світової літератури, тих чи інших галузей мистецтва і реалій країн світу в контексті різних наукових підходів та дослідницьких концепцій у розмаїтому міждисциплінарному просторі.

1 Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція з україністики *Діалог мов – діалог культур. Україна і світ* / нім. Internationale virtuelle Ukrainistik-Konferenz *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht* [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrainistik-konferenz.slavistik.lmu.de>

Studia Ucrainica 1.indb 535 2013-05-01 19:25:19

Практика проведення Інтернет-конференцій у режимі он-лайн добре відома в усьому світі й зарекомендувала себе як надійний спосіб поширення інформації без усіляких обмежень у часі та просторі. Заходи такого формату з поєднанням засобів інформаційних технологій і традиційної методики проведення конференцій – це можливість спілкування однієї особи з цільовою аудиторією та процес двостороннього інтерактивного обговорення в мережі Інтернет актуальних і проблемних питань із залученням науковців з різних країн світу до плідних віртуальних дискусій без кордонів, бюрократичних перепон та інших умовностей. На думку учасників конференцій та всіх, хто ознайомився з їхніми матеріалами, такий спосіб проведення наукового форуму обраний досить вдало, оскільки створює дуже сприятливі умови для плідного наукового спілкування і творчого пошуку.

Організатори конференції визначили досить вагомі й актуальні цілі заходу, з-поміж яких особливо вартісними є такі: „згуртувати і підтримати українських та закордонних фахівців з метою формування професійної мережевої спільноти для обговорення актуальних проблем дослідження, вивчення та викладання української мови, літератури, культури в Україні та за кордоном, обміну досвідом і науковими розробками” та „сприяти розвитку філологічної науки в Україні та за її межами” 2.

Склад учасників форуму, фахівців у різних галузях україністики, – надзвичайно розмаїтий: кандидати й доктори наук, наукові співробітники провідних дослідних закладів Європи та України, представники освітніх і наукових товариств, викладачі, аспіранти, магістранти та студенти з України, Росії, Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Хорватії, Німеччини, Великобританії, Канади. Щороку кількість учасників конференції постійно збільшується (у 2010 році – 32 учасники, 2011 – 46, 2012 – 91), що є одним із показників достатньо високого рівня організації й проведення заходу та, як наслідок цього, позитивний і масштабний резонанс наукового форуму. Причому змінюється і його представницький склад, зокрема склад учасників-докторів наук. Окрім В. Гладішева, В. Іващенко, Л. Мюллерової, О. Семенець, у 2012 році до учасників конференції долучилися й такі відомі вчені, як Г. Аркушин, А. Біла, М. Васьків, А. Мойсієнко, В. Мойсієнко, І. Руснак, Л. Струганець. Проте надзвичайно важливим є і той факт, що науковий форум дедалі більше приваблює молодих науковців-україністів.

Відбувається своєрідний діалог поколінь, майстер-клас для молоді в переданні досвіду та вдосконаленні навиків наукового пошуку, аналізу, що є одним зі значних досягнень форуму.

Логічно й доречно організатори конференції робочими мовами форуму визначили українську, німецьку та англійську: це сприяло розширенню кола

2 <http://www.ukrainistik-konferenz.slavistik.lmu.de/ziele-der-konferenz.html>
Studia Ucrainica 1.indb 536 2013-05-01 19:25:19

ЩОРІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ УКРАЇНІСТІВ У МЮНХЕНІ... 537

учасників форуму та популяризації матеріалів, з якими могли ознайомитися

чимало зацікавлених у різних куточках світу.

У листопаді 2012 р., відкриваючи захід, як і в попередні роки, до учасників з віртуальним вітальним словом звернувся професор, доктор Ульріх Шваєр (Інститут слов'янської філології Університету Людвіга-Максиміліана, Мюнхен), який зазначив: „Досвід попередніх конференцій показав, що науковці зацікавлені у можливості презентувати свої теми широкому колу фахівців, віртуально спілкуватися з колегами й висловлювати власні думки”³. Він звернув увагу на те, що відгуки учасників про конференцію є свідченням надзвичайної значимості для нас діалогу, а можливості, які пропонує Інтернет, лише сприяють якості та високому рівню наукових дискусій⁴. Подані на форум доповіді презентували актуальні напрямки україністики, що розглядалися в різних аспектах та часових зрізах із залученням цікавих, а нерідко й нових фактів та реалій. У центрі уваги учасників конференцій перебували загальні й конкретні проблеми вияву національного менталітету в мові, літературі й культурі та впливу суспільних зрушень на їх розвиток, перебігу мовних та культурних контактів і наслідки цієї взаємодії. Тематика повідомлень відображала й досягнення в порівняно нових напрямках мовознавства та літературознавства, як-от: дискурсознавстві, інтернет-комунікації, когнітивній, комп'ютерній, корпусній лінгвістиці, постмодернізмі, постколоніальній критиці тощо. Аналіз презентованого матеріалу автори доповідей здійснювали в межах однієї чи кількох мов, персоналій письменників, творів, фільмів тощо, у порівняльно-історичному, зіставно-типологічному або контрастивному аспектах, використовуючи різні емпірико-теоретичні методи, наукові концепції та гіпотези.

Віртуальні засідання конференцій відбувалися за такими напрямками: „Мова”, „Література”, „Освіта” й „Культура”.

Чільне місце в програмах конференцій посідали теоретичні й практичні питання української семасіології, діалектології, словотворення, граматики та синтаксису в сучасному та історичному вимірі, у взаємодії з важливими суспільними подіями та змінами, національним менталітетом, територіальною та соціальною диференціацією мови. Ці аспекти були розглянуті в доповідях: О. Іщенко Акустична класифікація українських голосних звуків (I конф.)⁵, С. Семенюк Суфікси -ов-а, -ев-а у формування словотвірної підсистеми іменників *nomina femininitatis* (I), М. Вакуленка Інваріантно-акустичний аналіз мовлення та постійні характеристики українських голосних (I), Л. Колібаби Граматичний словник валентно зумовленого керування

³ <http://www.ukrainistik-konferenz.slavistik.lmu.de/grusswort.html>

⁴ Ibidem

⁵ Тут і далі в дужках після назви доповіді подаємо номер конференції.

Studia Ucrainica 1.indb 537 2013-05-01 19:25:20

538 СВИТЛАНА СЕМЕНЮК

дієслів (II), І. Нечитайло Видозміна семантики праслов'янських діалектизмів (II), С. Семенюк Творення корелятив до чоловічих назв осіб за віком та станом здоров'я (II), В. Чикут Проблеми у дослідженні мовознавчої спадщини І. Зелінського в україністиці (II), М. Вакуленка Дослідження інваріантних акустичних характеристик українських приголосних (II), Г. Аркушина Діалектоносії проти діалектологів (про статус берестейсько-пінських говірок)

(III), В. Богдана Еквівалентність різнорівневих одиниць: формальний аспект приєднувальних конструкцій і складних речень в сучасній українській мові (III), Н. Дзендзюри Відображені антоніми у словотвірних гніздах з вершинами глибокий-мілкий (III), І. Дудко Основні підходи до вивчення граматичних категорій дієслова в українській мові (III), Н. Кобченко Синонімічні відношення речень з прономінативно-інфінітивним комплексом (III), С. Ковтюх Стан дослідження морфологічної парадигматики в українському мовознавстві (III), Л. Колібаби Друга форма знахідного відмінка іменників: семантико-граматичні особливості та сфери функціонально-стильового вживання (III), І. Мацегори Українізми у російському мовленні мешканців Білгородської області Російської Федерації (III), Л. Михно Поетичні функції демінутивних іменникових суфіксів в українських народних піснях (III), О. Пелехти Дієслова на позначення девіантної поведінки людини у сучасній українській мові (III). Предметом дослідження низки праць стала лексика і фразеологія української мови та зміни в її словниковому складі під впливом суспільно-політичних трансформацій, світової глобалізації та розвитку НТП. До повідомлень такого спрямування віднесемо доповіді: Л. Малевич Проблема інтернаціоналізації сучасної української наукової термінології (I), Я. Панковського Невербальний лінгвокультурний код у фразеології сучасної української мови (I), Р. Абрамова До проблеми фелітонімії як окремого підкласу ономастики (III), С. Вербича Назви німецьких поселень у Галичині (історико-лінгвістичний аспект) (III), Н. Данилюк Лексика з національно-культурним змістом у курсі української мови як іноземної (III), Д. Мицан Фразеологізми з соматичними компонентами у локальному вживанні (III), І. Черненко Формування термінології галузі туризму в українській мові з погляду діяхронії (III).

Однією з проблем, якій на форумі приділялась особлива увага, було питання статусу та особливостей функціонування української мови на різних етапах її розвитку. Згадані аспекти розглянули у своїх віртуальних виступах: П. Гількес Українознавство як інструмент мовної та освітньої політики в Україні з 1991 року (I), О. Михальчук Етнічна ідентичність і вибір мови: український контекст (I), О. Новікова Українська: зневажена, забута чи за нею майбутнє? (I), О. Михальчук Формування громадської думки як інструмент впливу на мовну поведінку (II), О. Палінська Ставлення львів'ян до „львівського” мовлення: від стереотипу до експериментальних даних (II), І. Капанайко Іван Франко про проблеми функціонування української мови: націотворчий аспект (на матеріалі польських часописів) (III), Т. Ковальова *Studia Ucrainica* 1.indb 538 2013-05-01 19:25:20

ЩОРІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ УКРАЇНІСТІВ У МЮНХЕНІ... 539

Сучасні механізми регулювання мовних відносин та подолання мовних конфліктів (III), Р. Коца Скільки українців потрібно, щоб грамотно написати одне слово? (III), О. Лук'яненко „Наші діти нехтують українську мову...”: освітяни УРСР на мовному фронті „відлиги” (III), В. Родигіна Вплив мовнокультурного середовища на ідейно-емоційний зміст мемуаристики української еміграції др. полов. ХХ ст. (III).

У ряді досліджень розглядалися теоретичні й практичні питання діалектики мовного знаку, осмислення внутрішньої форми слова, дослідження лінгвістики тексту. До них належать повідомлення: Т. Монахової Барокові

тексти: корпусний вимір (I), С. Криворученко Механізм розвитку атрибутивного змісту словесного знака в прозовому дискурсі (II), І. Мороз Структура мовного концепту (II), О. Семенець Фрактально-польовий принцип семантичної організації лексем-символів в ідіолекті письменника (II), Т. Баченко Універсалізм текстово-образної організації народнопоетичних творів як феномен фольклорно-пісенної культури (III), Н. Вербич Інтонація наукової доповіді (III), Н. Дорогович Експресивний потенціал прецедентних імен у поетичних текстах українського разистансу 40–50-х років ХХ століття (III), С. Лавриненко Лінгвокультурологічний аспект правової інформативності українських балад (III), Г. Наєнко Різновиди та функції дефініцій у староукраїнських наукових текстах (III), О. Олексюк Психолінгвістичний субстрат комунікативної сугестії (III), І. Стоянової Мовні засоби вербалізації образно-ціннісного складника лінгвокультурного концепту держава в українському дискурсі антиутопії (III).

З огляду на запропоновану тему конференції, у полі зору чималої кількості авторів були різноманітні явища слов'янських і романо-германських мов у зіставному або контрастивному аспектах, а також особливості перекладацьких трансформацій. У цьому контексті були запропоновані віртуальні виступи: У. Андрусів Концепт дім в американській, французькій, польській та українській лінгвокультурах (на матеріалі асоціативного експерименту) (I), Н. Гримайло Польські дієслова *smucić się / smucić* та їх українські відповідники: етимологія і семантика (I), В. Іващенко Енантіосемія в міжкультурному та міжсоціумному монокультурному мовному просторі (I), Л. Науменко Проблеми адаптації англійських бізнесових термінів та професійної лексики в українській мові (I), М. Вакуленка Реалізація наукового підходу щодо вживання „г”, „г” та „х” в новозапозичених словах (II), С. Гиси Орфографічні зміни при адаптації англіцизмів до української мови (II), М. Лісної Комплексний метод опрацювання без еквівалентних значень у перекладних словниках (II), О. Новікової Міжкультурна специфіка перекладу фразеологічних одиниць (II), О. Ковач Уточнення мовної картини слов'янського субстрату на територіях карпато-дунайського регіону, заселених угорськими племенами. Протоукраїнські запозичення в угорській мові (III), А. Мойсієнка Про деякі типологічні особливості народної загадки (на матеріалі східнослов'янських *Studia Ucrainica* 1.indb 539 2013-05-01 19:25:20

540 СВІТЛАНА СЕМЕНЮК

мов) (III), О. Шаблій Переклад офіційних документів – трансфер між німецькою та українською правовими культурами (III).

Форуми у Мюнхені стали яскравим підтвердженням того, що з кожним роком зростає інтерес лінгвістів до інноваційних процесів у сучасних мовах, національної специфіки та особливостей відображення суспільно-політичних змін у ЗМІ, публіцистиці та Інтернет-мережі. Цьому актуальному питанню сучасної лінгвістики присвятили свої доповіді: Т. Ємельянова Особливості модальної рамки в політичному тексті (I), І. Малевич Метафоричний образ України в сучасних ЗМІ Фінляндії (II), І. Мацегора Російськомовні фонетичні явища у сучасному українському мовленні (на матеріалі мови ЗМІ) (II), Я. Панковський Слова й поза словами: новорічні промови на Ютубі (II), Л. Пономаренко Слова-амеби в мові сучасних мас-медіа (II),

Н. Скиба Неофразеологізми в українському публіцистичному тексті (II),
О. Іщенко Особливості швидкого темпу мовлення в телевізійному фут-
больному дискурсі (на матеріалі репортажів матчів УЄФА Євро-2012) (III),
Т. Ковалевська Сучасні напрями дослідження комунікативного впливу (III),
Н. Кутуза Афективи як чинники впливу слоганів соціальної реклами (III),
Я. Панковський Стара комунікація – нові засоби: лінгвістична модель
аналізу веб-сайтів української православної церкви (III), Л. Струганець та
Ю. Струганець Сучасна футбольна комунікація як жвавий діалог європей-
ської спільноти (III), І. Тільнова Метафорична та метонімічна трансфор-
мація онімів різних класів у мові ЗМІ (III), Р. Трифонова Метамовні виміри
публіцистики Сергія Жадана (III).

В останній рік тематика досліджень, які пропонувалися до участі у фору-
мі, розширилася, і об'єктом наукового аналізу низки праць стали індивіду-
ально-авторські особливості мови творів окремих письменників, науковців
чи певних видань. До них віднесемо повідомлення: Ю. Вороніної Жанрова
специфіка ідіолектних та традиційних трансформованих порівняльних кон-
струкцій Марії Матіос: гендерний аспект, О. Гриценко Фонетико-право-
писні особливості альманаху „Сніп”, Н. Коч Концепти української картини
світу (індивідуально авторське представлення концепту УКРАЇНА у романі
Ліни Костенко „Записки українського самашедшого”), Г. Крохмальної Ко-
нотація нелітературних терміноодиниць у літературознавчих текстах
професора Івана Денисюка, В. Мойсієнка Мова Луцької книги 1560–1561 рр.
(фонетичні явища в підсистемі голосних), Т. Монахової Ліна Костенко vs
Оксана Забужко, або як реалізується народницька стратегія текстотво-
рення, У. Штанденко Універсали гетьмана Івана Мазепи в „Актах (протоко-
лах) Полтавського полкового суду другої пол. XVII – поч. XVIII ст.”: мовно-
стилістичні особливості тексту.

Поміж віртуальних виступів, які були представлені на секціях „Мова”,
учасників конференцій особливо зацікавили й викликали жваві (а інколи
й гарячі) дискусії доповіді про типологічний статус і походження україн-
Studia Ucrainica 1.indb 540 2013-05-01 19:25:20

ЩОРІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ УКРАЇНІСТІВ У МЮНХЕНІ... 541

ської мови та актуальні проблеми функціонування української мови в сучас-
ному соціальному й політичному вимірі. Ці питання розглядалися у працях:
М. Вакулєнка Українська латиниця: витоки, сучасні підходи та перспекти-
ви (I), Г. Черненко Мовна ситуація в Україні: попередження конфлікту (I),
У. Штанденко Хто ж винен? Або чому іноземці в Україні не хочуть вивчати
українську? (I), Р. Білоуса До питання про типологічний статус та похо-
дження української мови (II), О. Іщенка Українська мова походить з Афри-
ки? (II), Т. Монахової Суржик як мовна стратегія українців (II), Г. Черненко
Зворотній ефект мовної ідеології (II), У. Штанденко Білінгвізм як ознака су-
часного мовного процесу в Україні (II), А. Євграфової Мовний баланс в Укра-
їні: історія питання та сучасні проблеми (III), С. Романюк Українська мова
в соціальній мережі (III), Г. Черненко Аксіологія української національної
ідентичності в публіцистиці О. Бузини (III) та деякі інші.

Різноманітна тематика доповідей та активні дискусії упродовж роботи
секцій „Література” яскраво й повною мірою відобразили актуальні напрям-

ки пошуків, новітні дослідницькі надбання, інноваційні наукові погляди як українських, так і європейських літературознавців.

Одне з важливих місць у програмах конференцій посідала історична проблематика, зокрема, аналіз творів українських (або українського походження) авторів у контексті античних образів, української і світової історії, соціально-політичних подій та, відповідно, прояви під тиском згаданого національного менталітету. Цьому колу питань присвятили свої віртуальні виступи: І. Береза Ольвія як маркер поетичного світу Дмитра Кременя (I), О. Пуніна Авторська техніка Леоніда Скрипника: кіноконструкція в основі художньої прози (I), В. Руссова Матвій Стрийський – літописець України (до проблеми взаємозбагачення української та польської історіографії) (I), В. Алексанич Ю. В. Шевельов: спроба символічної автобіографії (II), Т. Остапчук Ідентичності персонажів у просторово-часових координатах роману І. Забитко „When Luba leaves home” (II), О. Стадніченко Літературно-художня інтерпретація історичної правди в романі Василя Шкляра „Чорний ворон” („За-лишенець”) (II), Н. Акулова Модель екзистенційної свідомості в українській літературі доби „розстріляного відродження” (на матеріалі прози Михайла Івченка) (III), В. Гладишев Самотній голос патріота (Дмитро Кремень: минуле й сьогодні) (III), Н. Зайдлер Доля митця в художній реконструкції Оксани Іваненко (III), В. Зотова Часопросторова модель світу у збірці поезій О. Гончаренка „Дорога крізь хату” (III), Р. Крохмальний Сакральне прагнення до слави та свободи: формула пасіонарної когерентності у поетичі Тараса Шевченка (III), О. Резнік Український вектор російської еміграції (III), І. Руснак Художній світ новел Леоніда Мосендза (III), О. Череповська Я – українець (особистісна і творча позиція М. О. Волошина) (III).

Відмітною рисою низки доповідей було намагання дослідити вплив творів світової класики та різних суспільних змін і реалій на творчість українських

Studia Ucrainica 1.indb 541 2013-05-01 19:25:20

542 СВИТЛАНА СЕМЕНЮК

письменників другої половини ХХ – початку ХХ ст. До таких належать повідомлення: І. Берези Рецепція світової класики у творчості Дмитра Кременя (II), В. Руссової Детективи А. Коктохи: європейські зразки й українські реалії (II), А. Гурдуза Під знаком Ф. Шиллера: доля однієї української драми (III), О. Маланій Записки українського Марко Поло, або пригоди вітчизняного Дон Жуана (відгук на книгу Ю. Андруховича „Лексикон інтимних міст”) (III). Чимало доповідей, поданих на форумі, належать до порівняльного літературознавства, яке досить активно розвивається впродовж останніх десятиліть. У полі зору пильної уваги дослідників перебуває зіставний аналіз творчості російських, українських, західноєвропейських авторів, а також американських письменників українського походження і, звичайно, фольклор як яскравий вияв і вдала можливість з’ясувати національні особливості характеру, менталітету, традицій тощо. Згадані питання розглядалися в працях: К. Брунер Порівняльний аналіз „Ніоби” Ольги Кобилянської та нового „Іова” Леопольда фон Захер-Мазоха (I), В. Гладишева Російська й українська культура у творчій спадщині Анатолія Жигуліна (I), Т. Остапчук Гетерообраз України/українця в сучасному західному масовому кіно (I), В. Гладишева „Все на свете – только песня на украинском языке”... (Російськомовний

захист українського слова за часів тоталітаризму) (II), О. Вертія Світоглядно-духовна та художньо-естетична своєрідність колядок і щедрівок українців румунської провінції Банат (III), І. Грищенко Проблема етнічної інакшості у сучасному фольклорі України (III), М. Набок Своєрідність епічного героя українських народних дум у порівнянні з епосом інших народів світу (III), Т. Остапчук Олександр Мотиль – Енді Воргол: діалог крізь текст (III), О. Пуніної Компенсація як рівновага (до кількох експресіоністичних поезій О. Мандельштама, В. Свідзінського, В. Стуса та О. Солов'я) (III). Численні повідомлення стали підтвердженням того, що для слов'янських літературознавців на часі залишаються й загальнотеоретичні проблеми, питання генези окремих жанрів та явищ літературного процесу (нерідко в тісному взаємозв'язку зі світовими тенденціями) та перспективи їх розвитку. До цього циклу доповідей належать праці: І. Гречник Українська фантастика: європейський контекст (проблеми і перспективи) (I), Т. Кременя Історичний роман у віршах: поетичний вирок тоталітарному режиму (I), Л. Мюллерової Паратексти української літератури (I), Ю. Кушнерюк Чуттєвість в українській літературі: генеза, сучасні тенденції та європейський контекст (II), А. Меншій "Школа" Михайла Коцюбинського в українському постімпресіонізмі (II), О. Пуніної Ельза як текст (II), І. Берези Оприявлення музики словом (до проблеми вербалізації образів живопису і музики в поезії Д. Кременя) (III), М. Васьківа Здобутки українського мандрівного нарису 1920–30-х років і продовження його традицій у сучасності (III), О. Косінової Музичні мотиви у творчості Павла Тичини (III), Н. Крижановської Трансформація українського історичного роману ХХІ століття (III), М. Несте-Studia Ucrainica 1.indb 542 2013-05-01 19:25:20

ЩОРІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ УКРАЇНІСТІВ У МЮНХЕНІ... 543

Леєва Сюжетність фабули та фабульність сюжету (III), А. Печерського Психоаналітичний дискурс та український літературний контекст: генеза, проблематика, нові перспективи (III), С. Преображенського Ритміко-синтаксичні слов'янські універсалії (коломиїковий шестискладник) (III), В. Руссової Озвучення скульптури Пінзеля в українській прозі (III).

Під час віртуальних засідань секцій „Література” учасників конференцій (і не лише фахівців цього напрямку) зацікавили й стали поштовхом до конструктивного наукового діалогу згадані вище повідомлення К. Бруннер, В. Гладишева, Т. Остапчук, А. Печерського та деяких інших.

Форум у Мюнхені є ще одним яскравим підтвердженням кількох важливих фактів. По-перше, науковців не лише в Україні, а й у світі дедалі більше привертають увагу різноманітні способи вираження національних традицій та менталітету в культурі. По-друге, не втрачають своєї актуальності й питання педагогіки та методики, особливо за умов стрімкої глобалізації та євроінтеграції. Якщо в перші два роки проведення конференції „Освіта” й „Культура” були об'єднані в одну секцію, то у 2012 році кількість доповідей, присвячених згаданим галузям, стрімко зросла, і організатори досить доречно відокремили їх та запропонували два різні напрямки форуму. Ці зміни в структурі конференції, на нашу думку, позитивно відобразились на організації й ході наукового Інтернет-зібрання, зокрема, сприяли більш продуктивній роботі секцій. Можливо, у подальшому певне реструктурування

варто здійснити і з секціями „Мова” та „Література”. Оскільки щороку число учасників стрімко зростає (процес буде продовжуватися) і спектр тем розширюється, то слід було б виокремити вужчі напрямки віртуальних засідань. Відмітною рисою більшості доповідей у галузі педагогіки було намагання проаналізувати окремі етапи розвитку української освіти, її взаємозв'язок з культурою й історією народу та практичне застосування різних методів та засобів у сучасному навчальному процесі. Ці актуальні питання розглядалися в повідомленнях: Т. Смольнякової Шляхи формування творчих здібностей студентів вищих навчальних закладів України (II), Л. Айзікової Проблема автономності учителя в теорії та практиці освіти (III), А. Білої Роль шкільного куратора у формуванні учнівської мотивації до навчання (III), М. Зеркаля Місце і роль недільних шкіл та факультативного навчання в системі освіти етнорешенців України (1991–2011 рр.) (III), Л. Корж-Усенко й Д. Мартиненко Розвиток освіти в Україні козацького періоду: контекст діалогу культур (III), Н. Скрипник Позааудиторна діяльність як чинник розвитку суб'єктності студентів (III).

Для низки доповідей об'єктом спеціального дослідження були загальнотеоретичні питання української педагогіки у їх тісній взаємодії з національним менталітетом та освітніми традиціями. До них належать віртуальні виступи: Л. Айзікової Визначення термінів „компетенція” та „компетентність” в українській педагогічній науці (I), А. Солодкої Крос-культурна

Studia Ucrainica 1.indb 543 2013-05-01 19:25:20
544 СВІТЛАНА СЕМЕНЮК

взаємодія у вищій освіті (I), О. Туркевич Українська мова як іноземна: етапи становлення методичної терміносистеми (II), О. Павлової Комунікативні стратегії української освіти в євроінтеграційному контексті (III).

Зважаючи на тему конференції, багато хто з авторів намагалися дослідити як українську, так і західноєвропейську культуру в різних її виявах. У низці повідомлень аналізувалося багатогранне поняття „культура” в історичному аспекті, особливості відображення в ній національної специфіки та суспільних змін. Ці питання порушувалися у віртуальних виступах: В. Федулової Західноєвропейські витоки філософсько-історичної думки в Україні (I), О. Палько Політичні передумови культурного піднесення 1920–1930-х років в Україні (II), В. Федулової Українські теїсти про роль особистості в історії (II), К. Борцової Співець української старовини (III), О. Краснобоки Витоки становлення та розвитку німецьких поселень на українських землях (20-ті роки XIX ст. – 30-ті роки XX ст.) (III), С. Прищенко Візуальна мова кольору в мистецтві та рекламі: історико-культурологічний аналіз (III), В. Садівничого Медична періодика підросійської України XIX – початку XX століть як важливий компонент культури (III).

У центрі уваги доповідачів перебувало й прикладне мистецтво як унікальний прояв самобутності й довершеності тієї чи іншої нації, народу, регіону тощо. До них належать повідомлення: Н. Кравченко Методи та художні особливості декорування українських одягових тканин XIX – XX ст. (I) та Специфіка технологічного і орнаментального вирішення поясних тканин в західноукраїнському строї кінця XIX – поч. XX ст. (II), В. Фісуна Монетне намисто: еволюція форми та символічне значення (II).

Чільне місце поміж доповідей розгляданої секції посідали дослідження інноваційних процесів сучасної української культури та особливостей її розвитку в умовах глобалізації, імміграції тощо. Цьому колу проблем слов'янської культурології присвятили свої праці: Г. Калмикова й Т. Калмикова Крос-культурний вимір у портреті українця: аспект бізнесінтеграції (I), І. Лященко Діалог та гра в процесі міжкультурної комунікації (II), Л. Мартинюк Дівчина з Альбано, яка „зійшла з небес”... Містерія Вітторії Кальдоні-Лапченко як феномен та об'єднуюча модель європейської культури XIX століття (II), А. Мельник Діалогічний етос у публіцистиці Сергія Аверинцева та Сергія Кримського (II), О. Шаблій Функції юридичного перекладу у діалозі німецької та української правових культур (II), О. Квасниця Україна між Європою і Росією в есеїстиці Оксани Пахльовської (III), Т. Коршун Правові аспекти реалізації культурних прав українцями за кордоном (III), В. Маршицька Культура в епоху глобалізації: реальність людського світу та буття (III), Т. Мисюра Феномен крос-культурної _____ комунікації в світлі формування освітнього простору: стан дослідження проблеми в Україні (III), Є. Пашенко Україністика за межами України: проблема створення історії (III), Ю. Полікарпова Трансформація соціокультурних знаків як відображен-

Studia Ucrainica 1.indb 544 2013-05-01 19:25:20

ЩОРІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ФОРУМ УКРАЇНІСТІВ У МЮНХЕНІ... 545

ня змін в українському суспільстві (III), Я. Яненко Реклама як феномен української культури (III).

Як засвідчила низка доповідей учасників конференцій, продовжує зростати увага науковців до історії українського і світового кінематографа, зокрема до проблеми відображення України, її культури, та народу в західній кіноіндустрії. До повідомлень цього напрямку належать виступи: Т. Остапчук Тіло та ідентичність: вибудовування самости героями документальних фільмів-подорожей А. Одежинської „The Whisperer” та П. Флейшер „The pied piper of Hützovina” (II), О. Шаповала Цифрові технології у кінематографі: спроби естетичного осмислення надреальних світів (II), Р. Мерзової й У. Холод Віддзеркалення української культури в кінематографії крізь призму ментальності чеських студентів-славістів (III), В. Панталієнко Становлення і розвиток українського кінематографа в Україні першої половини XX ст. (III). Неабиякий інтерес учасники форумів виявили до віртуальних повідомлень, присвячених питанням освіти й культури, проте особливе зацікавлення викликали праці Г. Калмикової й Т. Калмикової, Л. Мартинюк, Т. Остапчук, Р. Мерзової й У. Холод, Є. Пашенка та деяких ін.

Щороку шляхом незалежного оцінювання учасники заходу обирають автора найкращої доповіді (береться до уваги низка критеріїв) і, за традицією, він бере участь у відкритій дискусії – так званому подіумі в Мюнхені, де підбиваються підсумки роботи конференції. Важливим і позитивним моментом форуму є те, що Інститут слов'янської філології Університету Людвіга-Максиміліана як організатор і гостинний господар оплачує витрати на поїздку переможця до Німеччини. За трирічну історію форуму ними стали: Уляна Штанденко, канд. філол. наук, Інститут української мови НАН України (2010 р.), Олександр Іщенко, канд. філол. наук, Інститут української мови НАН України (2011 р.), Ганна Черненко, канд. філол. наук, Інститут філоло-

гії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (2012 р.). За їхніми відгуками, подіум завжди відбувається дуже цікаво, конструктивно, взаємодіє і на високому рівні. Варто відзначити, що організатори конференції, у першу чергу доктор Олена Новікова та пан Петер Гількес, створюють надзвичайно сприятливу, доброзичливу й легку для роботи та дискусії атмосферу і в процесі віртуальних засідань, і під час проведення відкритих дискусій у Мюнхені, і в ході підготовки повідомлень до друку.

Щороку після закінчення Інтернет-форуму доповіді, ухвалені експертною комісією, публікуються у збірнику матеріалів конференції, який видається на європейському рівні.

З огляду на хід та результати поважного Інтернет-зібрання Діалог мов – діалог культур. Україна і світ, можемо стверджувати, що захід, ініційований колегами з Німеччини, є яскравим підтвердженням плідності таких конференцій, оскільки вони дають можливість науково взаємозбагатитися, краще уявити загальнослов'янський і світовий контекст української лінгвістики, *Studia Ucrainica* 1.indb 545 2013-05-01 19:25:20

546 СВИТЛАНА СЕМЕНЮК

літературознавства, педагогіки та культурології. Україністи з різних країн світу мають змогу поділитися здобутками, побачити ту чи іншу проблему в різних трактуваннях, обговорити свої ідеї з колегами та знайти односторонні для подальшої співпраці. Заходи такого гатунку розширюють український науковий простір, надихають до нових пошуків на багатогранному дослідницькому полі, є надійним підґрунтям для творчих починань та новою формою ефективної співпраці між Україною, Європою та світом.

БІБЛІОГРАФІЯ

I. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht. I Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики. Діалог мов – діалог культур. Україна і світ, Muenchen, 27–29 Oktober 2010, Muenchen-Berlin-Washington D.C. 2011.

II. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht. II Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики. Діалог мов – діалог культур. Україна і світ, Muenchen, 3–6 November 2011, Muenchen-Berlin-Washington D.C. 2012.

III. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht. III Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики. Діалог мов – діалог культур. Україна і світ, Muenchen, 1–4 November 2012, Muenchen-Berlin-Washington D.C. 2013. Робочий варіант збірника матеріалів конференції.